Dainius BALČIŪNAS

Investigations in Kaunas, Mapų street in 1999

In 1999 in Kaunas, in Mapų street, while replacing sewerage pipes, the former gutter of 67-m long was discovered. The cultural layers dating back to the 15-20th centuries were found.

Rasa BANYTĖ-ROWELL

TYRINĖJIMAI KLAIPĖDOJE, KARKLŲ IR MEDŽIOTOJŲ GATVĖSE, 1999 M.

1999 m. liepos mėn. UAB „Deglas" užsakymu atlikti žvalgomieji archeologiniai kasinėjimai numatomų tiesti požeminių dujotiekio trasų į gyvenamąjį namą Karklų g. Nr. 14 vietoje bei į Medžiotojų g. gyvenamąjį namą Nr. 2/4. Šios abi gatvės yra buvusio Didžiosios Vitės priemiesčio teritorijoje, kuris formaliai prijungtas prie Klaipėdos miesto XIX a., bet žvejų kaimai šioje vietoje žinomi bent jau nuo XVI a. (žr. Tatoris J. *Senoji Klaipėda*, V., 1994, p. 46–50, 64–65). Trasų plotis buvo 0,5–0,6 m, gylis 0,8–1 m. Dujotiekio trasos (ilgis 27,5 m) vietoje, Karklų gatvėje, tarp gyvenamojo namo Nr. 14 ir daugiabučio gyvenamojo namo Nr. 18, archeologiškai vertingų sluoksnių nekirto: statybinių griuvenų, kurias sudarė raudonos plytos ir akmenys, permaišytame sluoksnyje (iki 0,7 m gylio) rasta buitinės keramikos, stiklo dirbinių fragmentų, metalinių namų apyvokos daiktų liekanų, datuotinų XIX–XX a. I puse. Trasos perkasimas perkirto, matyt, Antrojo pasaulinio karo ar pokario metu sugriauto raudonų plytų pastato pamatus, kalkių skiediniu sujungtus iš didelių lauko ir mažesnių skaldytų akmenų. Atstumas tarp pamatų trasos vietoje – 2,5 m. Apatiniai pamatų akmenys gulėjo giliau nei trasa buvo kasama. Tarp šių pamatų, stipriai užverstame nuo pat žemės paviršiaus griuvenų sluoksnyje, 0,4–0,7 m gylyje, rasta daugiau kaip 10-ies palmetės formos (klasicizmo mada) puošybinių neglazūruotų koklių ar jų fragmentų. Trasos į Karklų g. Nr. 14 apatiniame lygyje, 0,75–0,8 m gylyje, pasirodė priemolingas smėlis su žvirgždo priemaiša.

Trasa Medžiotojų g. atskiromis atkarpomis kasta nuo gyvenamojo namo Nr. 2/4 vidinio kiemo iki gyvenamojo namo Nr. 6. Bendras trasos ilgis – 72 m. Archeologiškai vertingų radinių aptikta trasos atkarpose V pusėje –

vidiniame gyvenamojo namo Nr. 2/4 kieme. Sluoksniai aiškiai neišsiskyrė viršutiniame pilkų maišytų žemių lygyje (iki 0,4–0,6 m), kuriame būta XIX–XX a. pr. keramikos ir stiklo nuoskalų, 1 Vokietijos markės vertės sidabrinė 1876 m. moneta, rasta XVII–XVIII a. datuojama kaolinės pypkės nuoskala, kelios XVIII a. keramikos šukės. Pilkoms, su priesmėliu ir žvirgždu maišytoms žemėms šviesėjant, 0,6–0,8 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, rasta ne vėlesnių nei XVIII a. keramikos fragmentų. Šio lygio radinius sudarė baltu angobu ir žalsvai geltona glazūra dengto plokštinio koklio su reljefiniu paviršiumi nuoskala, XVII–XVIII a. datuojamos majolikos keramikos ar ją mėgdžiojant pagamintų rausvos molio masės dubenų šukės ir kt. Kartu su pastaraisiais radiniais šiame lygyje gulėjo ir pavieniai gyvulių kaulai, kuriems identifikuoti reikia osteologinių tyrimų. Šie tyrimai padės nustatyti, ar šie kaulai yra XVII–XVIII a. Vitės gyventojų ūkinės veiklos padarinys. O gal jie į sluoksnį su XVII–XVIII a. radiniais pateko iš žemiau gulėjusio priesmėlio sluoksnio. Šviesus smėlis su žvirgždo ar priemolio priemaišomis įvairiose trasos V pusės dalyse pasiektas 0,7–1 m gylyje ir driekėsi giliau nei buvo kasama trasa. Šiame smėlyje, trasos „dugno“ lygyje, surinkta keletas įvairaus dydžio kriauklių kiautų, jų nuoskalos buvo gana dažnai pastebimos kasant. Greta šių kriauklių rasta ir įvairaus dydžio bei atspalvio gyvulių kaulų, kurių nemaža dalis buvo vamzdinių, viena mentės (?) dalis, apatinio žandikaulio su 3 dantų liekanomis fragmentas (ruonio?) ir kt. Beveik visi kaulai aplaužyti ar nuskelti, nors kol kas negalima pasakyti, ar tai žmonių veiklos, vartojant gyvulį, kaip produktą, padarinys. Turint omenyje, jog trasos kasimo metu paliestos smėlio su kriauklėmis ir kaulais sluoksnio dalies tūris gana nedidelis, surinkta jame osteologinė medžiaga gana gausi – 11 vnt. (neskaitant kaulų, rastų aukštesnio lygio sluoksniuose). Ištyrus šiuos kaulus bei kriauklių rūšis, galbūt turėsime daugiau žinių apie Klaipėdos Didžiosios Vitės kvartalo stratigrafiją.

Kasant trasą lygiagrečiai Medžiotojų g. namui Nr. 2/4, 0,55–0,6 m gylyje, atkastos pamatų, sumūrytų iš 2 raudonų plytų eilių, liekanos (h=0,25–0,3 m). Plytos jungtos kalkių skiediniu. 0,80 m gylyje, vidinėje 2 pamatų fragmentų pusėje, atsidengė drėgnos, sutrūnijusios medienos (grindų?) liekanos. Žemiau šio lygio trasa nebuvo gilinama, o virš medienos liekanų, 0,7–0,8 m gylyje, rasta per 20 geležinių kniedinių keturkampio skerspjūvio

0,7–0,8 m gylyje, rasta per 20 geležinių kniedinių keturkampio skerspjūvio vinių (l=18–21 cm) bei odinio, raišteliais suvarstomo bato liekanų.

Rasa BANYTĖ-ROWELL

Explorations in Klaipėda, Karklų and Medžiotojų streets, in 1999

In 1999, the archaeological surveys were done in the sites of underground gas-pipes. In the cultural layer of the 17th -20th centuries, potsherds and glass sherds, tiles, metal household items and animal bones were found.

Rasa BANYTĖ–ROWELL

TYRINĖJIMAI PRIEKULĖS MIESTE 1998 M.

Žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai Priekulės mieste (Klaipėdos r.) vykdyti 1998 m. birželio 18–26 d. būsimųjų telefono ryšio trasų vietose. Šių darbų užsakovas buvo „Lietuvos telekomo“ Klaipėdos filialas. Žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai telefono kanalizacijos trasų vietose užsakyti Klaipėdos r. paminklotvarkos specialisto nurodymu, siekiant plačiau ištirti Priekulės archeologinį paveldą. Tyrinėjimų metu brėžiniuose užfiksuota 280 m žemės sluoksnių, kuriuos kirto trasų perkasimai, pjūvių.

Trasų kasimas ir tyrinėjimas Lietuvininkų g. ir Naujosios g. ŠR gale parodė, jog ši Priekulės miesto dalis apgyvendinta vėlai, matyt, tik 1940–1941 m., kuomet čia pastatyti mūriniai standartiniai nameliai.

Trasos Turgaus g. atkarpa Nr. 1 (tarp dabartinio skvero kalvos ir Turgaus g. pastato Nr. 3) parodė, jog archeologinių sluoksnių žymių yra ir skvero kalvos R pusėje (1995 m. šioje dalyje autorės buvo kastas tik vienas šurfas, kuriame nieko nerasta, kaip ir 1998 m. trasos atkarpos Nr. 1 Š–ŠR dalyje). Tačiau P (PV) Turgaus g. trasos atkarpos Nr. 1 ketvirtadalyje, 0,45–0,60 m gylyje (ir giliau), išliko ūkinių duobių arba užpiltinis sluoksnis su humuso priemaiša, kuriame rasta XVII–XVIII a. keramikos fragmentų. Įdomiausias archeologinis radinys iš šio humusingo sluoksnelio buvo keraminės aliejinės lempelės (?), išdegtos oksidacinėje aplinkoje, su žalsvai glazūruota viršutine dalimi, fragmentas (40 pav.). Sluoksnis, matyt, susidarė vėliau, nes kartu rasta ir puodų iš akmens masės fragmentėlių, priskirtinų XIX a. Tarp buitinės